

Universitätsbibliothek Paderborn

**D]rectoriu[m] co[n]=||cubinarioru[m] saluberrimu[m] quo
|| queda[m] stupe[n]da et quasi i[n]audita || pericula
q[ua...] apertissime resoluu[n]tur nedu[m] clericis aut
etia[m] laicis hoc || crimine ...**

Arnoldus <de Tongern>

Agrippine, 1509

VD16 A 3769

Conclusio Secu[n]da.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34663

foliū Secundū.

agitur nō carebit mortali culpa. aliter autē non optz. hec ille. Exem-
pli causa potest hic poni de concubinario occulto secum concubi-
nam habente quando ex conuersatione. etate. et qualitate eorum. et
alijs circumstantijs pensatur incontinentie vitium imminere. eque
aut magis q̄ castitatis virtus conseruetur inter illos. Tunc enim
concubinaris sicut et concubina mortaliter peccat exponens se pericu-
lo mortali peccati si concubinam non abiecerit. Secus de occulto
concubinario quādo nō imminet periculum recidui. vt dictum
est. etiam talis tunc potest absolui. Videant tamen tales huiusmo-
di infecti quibus ad tempus aliquod abstinerint ne nimium sibi confi-
dant neq; in huius periculi discussione conscientie sue habenas nimium
laxent. Etiam materia lubrica est que s̄m Gregorium peccare solet
et rōnis iudiciū rectū impedire

Conclusio Secūda. Concubinaris notorius siue lai-
cus siue clericus quibus sepe abstineat a forni-
catione seu abstinere. pponat nō potest a peccatis absolui. nec debet. nisi
concubinā abiciat. Hanc conclusionē ponit Angelus vbi supra. Et
probat̄ p̄mo propter scandalū actiuū mortale qd̄ de spūale homi-
cidium. ruinā em̄ in mortale peccatū proximo p se sufficienter prestat
Istud patz p̄ beatū Thomā scda scda. q. xliij. Aut em̄ talis notori-
us concubinaris est ita puerus q̄ intendat p̄ concubitū eius notoriū
occasionē ruine proximo prestare in peccatū. sic formaliter scandalizat.
et speciale peccatū scz scandalū committit. distinctū specie ab ipa fornicax-
tione. extra em̄ charitatem proximi agit. vt p̄z ex parte finis intenti. q̄
dat specie in moralibz. finis em̄ h̄mōi dicit̄ scz ruinā in peccatū prestas-
re. est spūale nocuentū spūale. vnde sic opponitur directe correcti-
oni fraterne in qua intenditur ratōne charitatis. spūalis nocuentū
remotio. quādo ergo concubinaris hunc finem intendit. sequitur q̄
mortaliter scandalizando peccat. Aut secūdo nō intendit occasio-
nē ruine p peccatū suū notoriū proximo prestare. prout communiter fie-
ri solet. Nihilominus qz peccatū suū mortale est notorium. ideo occa-
sionem ruine p se in mortale peccatū proximo sufficienter prestat. et scan-
dalizat per se. licet materialiter et scandaluz per se actiuū committat. qd̄
nō occasio natiū dicitur. Et suo modo etiam possit dici per acci-
dens pro tanto quia est preter intentionem agentis. Horum fun-
damentalis declaratio patz p̄ beatū Thomā in quarto. dist. xxxviij
vbi d̄r. sicut quilibet actus virtutis h̄z ordinē ad finē charitatis etiā
si actu nō ordinetur ad illū finē. et sic habet aptitudinē vt imperetur
a charitate. Ita quodlibet peccatū q̄tū est de se habet ordinē ad contra-
rium finem. etiam si ille finis nō intendatur ab agente. Hec ille

Foliū

¶ Sed queritur tūc. unde fornicatio et peccatū habet q̄ scandalum prestat. Rñdetur s̄m eūdem q̄ ex circūstantia adiūcta que d̄ corā alijs seu in manifesto peccare. Oportet eñ q̄ spūalis oter qui scan- dalū d̄ in via ambulāti obijciatur. qd̄ sit p̄ illam circūstantiā. scilz dum in notitiā eius venit. ¶ Et hic est cōsiderandū. Quis peccatū ab exteriori nō possit habere causam sufficientē. eo q̄ volūtarium. potest tamen habere causam per se ab exteriori inducentem. que p̄ se nata est inclinare ad peccatum. vt quis ducatur in peccatum p̄ dictum est iam in p̄mo membro quando scz quis intendit aliū p̄ peccatum suū ad peccatum inducere. Vel secūdo. et si non intendat eum tamen ex genere ip̄m factū est tale q̄ de sui rōne habet similitudinem peccati. talis dat occasiōez ruine. unde vocatur scandalum actiū. Nec beatus Thomas. ¶ Concluditur ergo. licet fornicari- us notorius p̄ peccatū suū manifestū causam p̄ se insufficientē pro- ximo ad ruīnam alicui⁹ peccati ponat. Attamen sufficiens p̄ se in- ductiū ad ruīnā et mortale peccatū prestat. Sequitur ergo q̄ ꝛubini- narius notorius nō est absoluendus. Mortaliter eñ scandalizat q̄uis hoc non intendat. Quare christus in euāgelio bene dixit. Ne illi per quē scandalum venit Matthei. xvij. Ne autē in scriptura importat damnatiōem eternā. Et signanter dicit venit. quasi dice- ret etiam si hoc nō intenderet. scz scandalizare. tamen opus eius ta- le est qd̄ venit inde scandaluz. Ita dominus Antoninus in secūda parte summe de scandalo hanc autoritatē allegat. ¶ Secūdo p̄ba- tur hec cōclusio. notorius ꝛubinarius talis quia perseverat cū con- cubina. ideo licz q̄ pluries abstinere a ꝛubitu velit. nihilomin⁹ pe- riculo recidui se cōmittit. quare vt in p̄ma cōclusiōe patuit morta- liter peccat. et p̄ ꝛsequēs nō p̄. nec debet absolui.

Cōclusio Tertia. Per quam singulariter multi dam- nātur est ista. Concubinarius notorius si- ne laicus siue clericus solū noīe et solū suspectus de ꝛubitu nō ꝛi- nuans actū peccati. sed omnino ꝛinenter resistens. nec etiā existēs in periculo recidui. ita q̄ de cetero nūq̄ cognoscat ꝛubinaz. talis ad- huc nō p̄. neq̄ debet absolui. nisi ꝛubina abijciat. Hanc cōclusio- nem notat Angelus vbi supra. Et probatur. q̄ talis adhuc morta- liter p̄ scandalū peccat. Eadē eñ rō scandali. vt puta dādo occasio- nem ruine proximo in mortale peccatū reperitur in isto suspecto cō- cubinario publico sicut in vero ꝛubinario. qui reus extat de opere de quo supra in secūda cōclusiōe. Pro huius fundamentali de- claratiōe notandū est ex dictis beati Thome. vbi supra. q̄ in defini- tiōne scandali quā definitur q̄ est dictum vel factū minus rectum.

Scandalum
quod est